

Handreiking boeteproces schending inlichtingenplicht Participatiewet

Author(s)

Mein, A.G.; Khan, A.H.

Publication date

2017

Document Version

Final published version

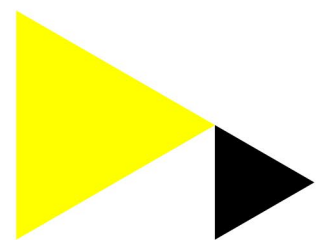
License

CC BY

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Mein, A. G., & Khan, A. H. (2017). *Handreiking boeteproces schending inlichtingenplicht Participatiewet*. Hogeschool van Amsterdam, Kenniscentrum AKMI.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please contact the library: <https://www.amsterdamuas.com/library/contact/questions>, or send a letter to: University Library (Library of the University of Amsterdam and Amsterdam University of Applied Sciences), Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Handreiking boeteproces schending inlichtingenplicht (versie 1/7/17)

Afdeling inkomen gemeente Amsterdam

Deze handreiking is bedoeld als hulpmiddel bij het proces van het afstemmen van de hoogte van de bestuurlijke boete wegens overtreding van de inlichtingenplicht op de verwijtbaarheid van de overtreder, diens draagkracht en de overige omstandigheden van het geval.

De bestuurlijke boete is een *bestraffende sanctie*, in reactie op een overtreding. Om deze reden, dient de hoogte ervan te zijn afgestemd op verwijtbaarheid, draagkracht en overige omstandigheden van het geval. Dit vloeit voort uit het evenredigheidsbeginsel. Een evenredige boete zal ook eerder als rechtvaardig worden ervaren. Dit impliceert maatwerk bij het opleggen van een boete. De boete is geen doel op zichzelf, maar een hulpmiddel om in het concrete te geval naleving te bevorderen.

Voer zonodig overleg met je collega's om tot een passende boete te komen. Gebruik het zienswijzegesprek om nog ontbrekende informatie te verzamelen over de verwijtbaarheid, draagkracht en overige omstandigheden van het geval, zodat een passende boete kan worden opgelegd. Sluit het gesprek af door het belang te benadrukken van naleving van de inlichtingenplicht en (indien nodig) hoe aan die verplichting moet worden voldaan.

Het boeteproces wordt doorlopen in zes achtereenvolgende stappen.

Stap 1. Is er sprake van overtreding van de inlichtingenplicht?

Zie het rapport constatering overtreding in het dossier. Dit rapport is het uitgangspunt, maar stel zelfstandig en onbevangen vast of sprake is van een overtreding: welke informatie heeft betrokkene niet doorgegeven en wist hij of kon hij redelijkerwijs weten dat hij dit moest doorgeven? Zie voor de bewijslast de opmerkingen hierover onder stap 2.

Nee (geen overtreding) -> Koppel terug naar IC-er, klantmanager of handhavingsspecialist (zodat zij hun rapportage zo mogelijk kunnen verbeteren) en sluit het dossier.

Ja (wel overtreding) -> Ga door naar stap 2.

Stap 2. Is er sprake van een benadelingsbedrag?

Stel het benadelingsbedrag vast aan de hand van het Terugvorderingsbesluit in het dossier. Het benadelingsbedrag uit het Terugvorderingsbesluit is het uitgangspunt ter bepaling van de hoogte van de boete, maar op grond van jurisprudentie van de CRvB geldt ten aanzien van de boeteoplegging een zwaardere bewijslast dan in de terugvorderingsprocedure. Het terugvorderingsbedrag moet *aannemelijk* worden gemaakt, maar de beboetbare gedraging en het benadelingsbedrag moeten worden *aangetoond* (zie hieronder voorbeeld 2), waarbij aan de uitkeringsontvanger het voordeel van de twijfel dient te worden gegund. Gebruik hiervoor (onder meer) het rapport constatering overtreding uit het dossier. Vraag hierop kritisch door in het zienswijzegesprek, om zo de zaak rond te krijgen. Lukt dit niet, zie dan af

van het opleggen van een boete. Koppel dit terug aan de IC-er, klantmanager of handhavingsspecialist (zodat zij hun rapportage zo mogelijk kunnen verbeteren).

Voorbeeld 1: Bij betrokkene wordt een hennepkwekerij aangetroffen. Voor het terugvorderingsbesluit kunnen de inkomsten uit de kwekerij, bij gebrek aan een deugdelijke boekhouding, op een redelijke wijze worden geschat. Voor het vaststellen van de beboetbare gedraging en het benadelingsbedrag moeten de inkomsten worden aangetoond (vgl. CRvB 1 juni 2016, AB 2016/418, [ECLI:NL:CRVB:2016:2068](#)).

Voorbeeld 2: Betrokkene zou inkomsten hebben gehad uit werkzaamheden in een pizzeria. Voor het terugvorderingsbesluit zijn de waarneming dat betrokkene gedurende reguliere arbeidsuren veelvuldig in de pizzeria aanwezig was en zijn verklaring dat hij een enkele keer met zijn neef eten heeft bezorgd voldoende. Voor het vaststellen van de beboetbare gedraging en het benadelingsbedrag moeten de door betrokkene verrichte werkzaamheden feitelijk onderbouwd worden. Zo hebben handhavingsspecialisten op verschillende dagen waargenomen dat betrokkene de pizzeria met pizzadozen heeft verlaten, maar niet dat hij deze vervolgens bij klanten heeft bezorgd (vgl. CRvB 28 juni 2016, [ECLI:NL:CRVB:2016:3024](#)).

Voorbeeld 3: Aanleiding voor het onderzoek was een anonieme tip dat betrokkene in een winkel werkt en daaruit inkomsten uit arbeid heeft. Het onderzoek heeft zich beperkt tot het opvragen van bankafschriften, waarna is gevraagd om een verklaring van op de bankafschriften zichtbare betalingen en de ontbrekende uitgaven voor de dagelijkse levensbehoeften. De rapporteur acht de verklaring niet aannemelijk. Hiermee is echter niet voldaan aan de bewijslast dat betrokkene de beboetbare gedraging heeft verricht (vgl. Rb Rotterdam, [ECLI:NL:RBROT:2016:2223](#)).

Nee -> Er is sprake van zogenoemde nulfraude. Leg in dat geval een schriftelijke waarschuwing op.

Een waarschuwing kan ook worden opgelegd als het benadelingsbedrag niet hoger is dan € 150,- of als betrokkene tijdig (dat wil zeggen binnen zestig dagen) tot inkeer is gekomen ten aanzien van het overtreden van de inlichtingenplicht (zie art. 2aa Boetebesluit).

Als er sprake is van recidive (binnen twee jaar na de eerdere waarschuwing) wordt geen waarschuwing opgelegd. Dan volgt een boete waarvan het basisbedrag € 150,- bedraagt (art. 2 lid 11 Boetebesluit).

Ja -> Ga door naar stap 3.

Stap 3. Is er sprake van recidive?

Ga na of de schending van de inlichtingenplicht plaats vindt binnen vijf jaar na oplegging van een eerdere boete in verband met een schending van inlichtingenplicht in de Participatiewet, *IOAW en IOAZ*, in deze of een andere gemeente. Zie Focus.

Nee -> Ga door naar stap 4.

Ja -> Pas op het basisbedrag voor de boete de verhogingsfactor toe van 1,5 (150%). Zie verder de tabel onder stap 4 en 5.

Stap 4. Wat is de mate van verwijtbaarheid?

Ga uit van normale verwijtbaarheid en een basisbedrag voor de boete van 50% van het benadelingsbedrag (tenzij er sprake is van recidive). Verhoog of verlaag het boetebedrag op basis van de mate van verwijtbaarheid, aan de hand van onderstaande tabel (vgl. art. 2 lid 2 t/m 6 Boetebesluit).

Mate van verwijtbaarheid	Percentage van het benadelingsbedrag	Percentage van het benadelingsbedrag in geval van recidive	Maximumboete
Opzet	100%	150%	€ 82.000.-
Grove schuld	75%	112,5%	€ 8.200.-
Normale verwijtbaarheid	50%	75%	€ 5.467.-
Verminderde verwijtbaarheid	25%	37,5%	€ 2.743.-
Geen verwijtbaarheid	Geen boete	Geen boete	Nvt

Het is aan betrokkene om aan te tonen dat er sprake is van verminderde verwijtbaarheid, bijvoorbeeld in het zienswijzegesprek (Art. 2 lid 10 Boetebesluit). Tenzij dit duidelijk blijkt uit het dossier, dan houdt de boetespecialist daar al wel rekening mee. Het is aan de boetespecialist om aan te tonen dat er sprake is van grove schuld en opzet, bijvoorbeeld op basis van het zienswijzegesprek (Art. 2 lid 9 Boetebesluit). De boetespecialist kan zich daarbij baseren op door hem gestelde en door betrokkene niet of onvoldoende weerlegde vermoedens, die zijn gebaseerd op feiten uit het dossier of het zienswijzegesprek.

De verwijtbaarheid kent een objectief element (heeft betrokkene feitelijk de inlichtingenplicht geschonden?) en een subjectief element (wist of kon betrokkene redelijkerwijs weten dat hij de inlichtingenplicht schond?). Beide aspecten moeten worden vastgesteld. De beoordeling van de verwijtbaarheid vindt plaats op basis van de situatie op het moment van de overtreding (ex tunc).

Ter bepaling van de mate van verwijtbaarheid staan in onderstaande tabel per verwijtbaarheidscategorie een omschrijving van de categorie, voorbeelden uit de jurisprudentie, voorbeelden uit de praktijk van de afdeling inkomen van de gemeente Amsterdam en eventueel andere indicatieve voorbeelden.

Opzet	
Omschrijving en vereisten	<p>Opzet houdt in ‘het willens en wetens handelen of nalaten, wat ertoe heeft geleid dat ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan bijstand is ontvangen’ (CRvB 23 juni 2015, ECLI:NL:CRVB:2015:1807). M.a.w. betrokkene heeft de inlichtingenplicht willens en wetens geschonden door een handelen of een nalaten met de bedoeling een hogere uitkering te krijgen of te houden dan waar hij recht op heeft. Betrokkene verzwijgt dus expres inkomsten of iets anders en hij weet ook dat hij dit in strijd met de op hem rustende verplichtingen doet. Voor opzet is dus nodig dat wordt aangetoond dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Betrokkene op de hoogte is van de op hem rustende inlichtingenplicht, en - in strijd met die inlichtingenplicht werkzaamheden, inkomsten of vermogen van hem of gezinsleden of andere relevante omstandigheden (vgl art. 2a lid 4 Boetebesluit Socialezekerheidswetten) niet heeft gemeld, - met de bedoeling een hogere uitkering te krijgen of te houden dan waar hij recht op heeft. <p>(vgl art. 2a lid 4 Boetebesluit Socialezekerheidswetten).</p>
Jurisprudentie	Relevante feiten en omstandigheden
CRvB 23 juni 2015 Inkomsten niet gemeld; Opzet aangetoond	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkene heeft verklaard dat hij weet dat hij werkzaamheden en inkomsten in een formulier moet opgeven; - de vastgestelde aard, omvang en het structurele karakter van de werkzaamheden van appellant in het bedrijf; - de boekhouder van het bedrijf heeft verklaard dat betrokkene hem heeft uitgelegd dat hij een aanvullende uitkering ontving en dat hij deze kwijt zou raken als het bedrijf op zijn naam zou blijven staan. <p>(CRvB 23 juni 2015, ECLI:NL:CRVB:2015:1807, AB 2015/285)</p>
CRvB 23 juni 2015 Inkomsten drugshandel niet gemeld; Opzet aangetoond	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkene is door de politie aangehouden in verband met drugshandel. Hij was bij zijn aanhouding in het bezit van cocaïne en €605,-. - Betrokkene heeft verklaard dat hij al ongeveer drie maanden aan het dealen was; - Betrokkene geeft aan dat hij de inlichtingenplicht niet heeft nageleefd, omdat hij bang was dat melding zou leiden tot strafrechtelijke vervolging. <p>(CRvB 23 juni 2015, ECLI:NL:CRVB:2015:1807)</p>
CRvB 11 januari 2016 Inkomsten hennepkwekerij niet gemeld; Opzet aangetoond	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkene zegt tegen de politie dat hij het (exploiteren hennepkwekerij) heeft gedaan omdat hij schulden had; - betrokkene was op de hoogte van de inlichtingenplicht, want hij verklaart: ‘Dat (melden inkomsten) kon ik niet, want het is zwart werken’.

	(CRvB 11 januari 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:9 , USZ 2016/79)
CRvB 21 september 2016 Inkomsten niet gemeld; Opzet aangetoond	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkene staat ingeschreven in het handelsregister als bestuurder en directeur van een bedrijf en als gevolmachtigde van een ander bedrijf; - betrokkene heeft niet gemeld dat hij een bedrijf is gestart; - betrokkene geeft na herhaaldelijke verzoeken geen openheid over de activiteiten en omzet van de bedrijven. (CRvB 21 september 2016,)
Afdeling inkomen	
	Voorbeelden van opzet (in te vullen op basis van de eigen boetepraktijk)

Grove schuld	
Omschrijving en vereisten	<p>Grove schuld houdt in dat er sprake is ‘van een grote, aan opzet grenzende, mate van nalatigheid (CRvB 11 januari 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:8, USZ 2016/78).</p> <p>Door het casuïstische karakter van de jurisprudentie is het lastig een scherp onderscheid te maken tussen grove schuld en normale verwijtbaarheid. Voor grove schuld is vereist dat het verweten handelen of nalaten een ernstige mate van nalatigheid in zich heeft. Feiten en omstandigheden die hierbij van belang zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de aard en de omvang van de niet-gemelde activiteiten; - de duur van de niet-gemelde activiteiten; - de hoeveelheid geld die gemoeid is met de activiteiten; - in hoeverre de betrokkene wist of kon weten dat de activiteiten gemeld moesten worden (bijvoorbeeld door een eerdere waarschuwing). <p>Veelal betreft het een samenloop van deze feiten en omstandigheden (vgl art. 2a lid 3 Boetebesluit Socialezekerheidswetten).</p>
Jurisprudentie	Relevante feiten en omstandigheden
CRvB 19 juli 2016 Inkomsten niet gemeld; Grove schuld aangetoond	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkene heeft een arbeidsovereenkomst (van ongeveer een maand) en de inkomsten uit die overeenkomst verzwegen; - Voor zover bij betrokkene twijfel bestond of zijn dienstverband voor de verlening van bijstand van belang kon zijn, had hij zelf contact moeten opnemen met zijn klantmanager om hierover duidelijkheid te verkrijgen; - Betoog dat de gemeente op de hoogte kon zijn van zijn dienstverband, omdat hij voor zijn werk een VOG bij (de afdeling burgerzaken) van de gemeente heeft aangevraagd, slaagt niet. (CRvB 19 juli 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:2706)
CRvB 8 nov 2016 Inkomsten niet gemeld;	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkene heeft inkomsten uit handel op rommelmarkten en marktplaats.nl verzwegen;

<p>Grove schuld aangetoond</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkene heeft over een periode van ruim anderhalf jaar op marktplaats.nl 3629 advertenties geplaatst voor partijen goederen met een waarde variërend tussen de € 0,- en € 50,- en 138 kavels betreffende rommelmarktspullen via de website NEDveiling.nl aangekocht; - Gelet op de aard en de omvang van de werkzaamheden en de omstandigheid dat betrokkene bij het intakegesprek wel het vervoer van de goederen naar de rommelmarkt heeft doorgegeven, waaruit kan worden opgemaakt dat sprake is geweest van enig bewustzijn dat hij werkzaamheden aan het college moest doorgeven, is bij betrokkene sprake geweest van grove schuld. <p>(CRvB 8 november 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:4290, Gst. 2017/38)</p>
<p>CRvB 8 nov 2016 Inkomsten niet gemeld; Grove schuld aangetoond</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkene heeft naar eigen zeggen als vriendendienst werkzaamheden verricht voor een derde; - Betrokkene heeft over een periode van enkele jaren de administratieve afhandeling van containertransporten naar de Dominicaanse Republiek geregeld; - in die periode heeft zij regelmatig en soms aanzienlijke stortingen op haar bankrekeningen gedaan; - gelet op de lange duur van haar activiteiten en de grote sommen geld die in verband met de door haar verrichte werkzaamheden op haar bankrekeningen werden gestort, is sprake van grove schuld. <p>(CRvB 9 augustus 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:3020)</p>
<p>CRvB 13 sep 2016 Verblijf in het buitenland niet gemeld; Grove schuld aangetoond</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkene heeft een verblijf van een maand in Irak niet gemeld; - Betrokkene wist door een eerder verblijf in Irak dat dit gemeld moest worden; - Betrokkene heeft in een gesprek met de gemeente bevestigd dat hij de regels met betrekking tot het melden van vakantie kent. <p>(CRvB 13 september 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:3395)</p>
<p>CRvB 11 januari 2016 Gezamenlijke huishouding niet gemeld; Grove schuld aangetoond</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Moeder en dochter (uit Hongarije) woonden al bij betrokkene in op het moment dat hij zich meldt voor het aanvragen van bijstand; - Betrokkene doet op het aanvraagformulier ondanks de expliciete vraagstelling en tijdens het intakegesprek geen melding van de inwoning; - Betrokkene meldt de inwoning pas ruim een half jaar later en geeft nog later volledige openheid van zaken; - Betrokkene verleent naar eigen zeggen onderdak in ruil voor de verzorging door moeder van de vader van betrokkene; <p>(CRvB 11 januari 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:8)</p>

CRvB 26 juli 2016 Verblijf uitkeringsadres; Grove schuld aangetoond	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkene heeft voorafgaand aan huisbezoek verklaard dat hij in de woning vrijwel dagelijks zijn ontbijt klaar maakt, 's avonds een meegebrachte en in de magnetron opgewarmde maaltijd nuttigt, in de woning doucht en er tevens de nacht doorbrengt; - Tijdens huisbezoek blijkt dat het waterverbruik miniem (0,1 m3) was, dat de koelkast leeg was, geen eten en drinken is aangetroffen en ook geen huishoudelijk afval en dat in de voorafgaande periode geen huishoudelijk afval is aangeboden vanaf dit adres. <p>(CRvB 26 juli 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:2917)</p>
Afdeling inkomen	
	Voorbeelden van grove schuld (in te vullen op basis van de eigen boetepraktijk)

Normale verwijtbaarheid	
Omschrijving en vereisten	Het uitgangspunt bij de boeteoplegging is de normale verwijtbaarheid. Indien opzet of grove schuld niet kan worden aangetoond en er ook geen reden is om verminderde verwijtbaarheid aan te nemen, dan is er sprake van normale verwijtbaarheid. Normale verwijtbaarheid kenmerkt zich door een (enkele) onvoorzichtigheid of onachtzaamheid van de betrokkene.
Jurisprudentie	Relevante feiten en omstandigheden
CRvB 9 augustus 2016 Inkomsten niet gemeld; Normale verwijtbaarheid aangenomen	<ul style="list-style-type: none"> - In de maand juli 2013 heeft een autokenteken op naam van betrokkene gestaan; - Op de datum waarop de tenaamstelling is gewijzigd, wordt geacht een transactie te hebben plaatsgevonden; - Betrokkene heeft verklaard dat hij als katvanger heeft opgetreden en daarvoor betalingen in natura heeft ontvangen. <p>(CRvB 9 augustus 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:3180)</p>
CRvB 29 nov 2016 Inkomsten niet gemeld; Normale verwijtbaarheid aangenomen	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkene heeft in de maand februari 2013 een kraam gehuurd op een zwarte markt/bazaar, maar handelsactiviteiten vanuit die kraam zijn niet aangetoond; - Betrokkene heeft in de maand mei 2013 op geld waardeerbare werkzaamheden verricht op een rommelmarkt. <p>(CRvB 29 november 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:4656) NB. vgl. CRvB 8 nov 2016 in de categorie 'grove schuld'</p>
CRvB 10 januari 2017 Inkomsten niet gemeld; Normale verwijtbaarheid aangenomen	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkene ontvangt ten behoeve van haar vier kinderen een halfwezenuitkering op grond van de Algemene nabestaandewet (ANW) - Betrokkene heeft deze uitkering na 1 januari 2013 gedurende twee maanden niet gemeld. <p>(CRvB 10 januari 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:64)</p>

CRvB 6 dec 2016 Woonadres; Normale verwijtbaarheid aangenomen	<ul style="list-style-type: none"> - Het aan betrokkene gezonden mutatieformulier van mei 2013, verzonden naar adres 1, heeft het college retour ontvangen; - Betrokkene wordt tot tweemaal toe uitgenodigd voor een gesprek, maar hij is niet verschenen; - Betrokkene staat vanaf 11 september 2013 ingeschreven op adres 2; - <p>(CRvB 6 december 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:4744, USZ 2017/23)</p>
Afdeling inkomen	
	Voorbeelden van normale verwijtbaarheid (in te vullen op basis van de eigen boetepraktijk)

Verminderde verwijtbaarheid	
Omschrijving en vereisten	<p>Er is sprake van verminderde verwijtbaarheid:</p> <ul style="list-style-type: none"> - als de overtreding van de inlichtingenplicht de betrokkene door onvoorziene en ongewenste omstandigheden (van sociale, psychische of medische aard) niet volledig valt aan te rekenen; - of de betrokkene voordat de overtreding is geconstateerd uit eigen beweging alsnog de juiste informatie verstrekt; - of de hoogte van het benadelingsbedrag mede te wijten is aan het bestuursorgaan dat bevoegd is de bestuurlijke boete op te leggen; - of bij een samenloop van omstandigheden die elk op zich niet, maar in hun onderlinge samenhang beschouwd wel leiden tot verminderde verwijtbaarheid. <p>(Vgl art. 2a lid 2 Boetebesluit Socialezekerheidswetten).</p>
Jurisprudentie	Relevante feiten en omstandigheden
CRvB 21 juli 2015 Inkomsten niet gemeld, maar gedeelde verwijtbaarheid; Verminderde verwijtbaarheid aangenomen	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkene ontvangt vanaf 16 december 2008 bijstand op grond van de WWB; - uit onderzoek n.a.v. een melding via Suwinet van 20 februari 2013 is gebleken dat betrokkene vanaf 5 december 2012 werkzaamheden heeft verricht en dat sprake is van inkomsten boven het bedrag van de voor hem geldende bijstandsnorm; - het college legt betrokkene bij besluit van 16 augustus 2013 een boete op; - vanaf 20 februari 2013 is sprake van gedeelde verwijtbaarheid, aangezien het college toen bekend was met de inkomsten van betrokkene en redelijkerwijs, zonder dat nader onderzoek was vereist, had kunnen ingrijpen, bijvoorbeeld door het recht op bijstand van betrokkene op te schorten. <p>(CRvB 21 juli 2015, ECLI:NL:CRVB:2015:2393)</p>

<p>CRvB 13 sep 2016 Inkomsten uit gokken niet gemeld; Verminderde verwijtbaarheid aangenomen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkene ontvangt vanaf 1 januari 2012 bijstand op grond van de WWB; - uit onderzoek n.a.v. een interne melding komt naar voren dat betrokkene in de periode van juni 2011 tot en met juni 2013 op zijn bankrekeningen betalingen van internetgoksites van in totaal bijna €10.000 heeft ontvangen; - betrokkene lijdt aan een gokverslaving en heeft psychische klachten; - in een door betrokkene overgelegde brief van een GGZ-instelling ziet de Raad geen aanknopingspunten voor het oordeel dat de schending van de inlichtingenverplichting hem in het geheel niet kan worden verweten, uit de brief volgt dat de realiteitstoetsing van appellant intact is. <p>(CRvB 13 september 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:3392)</p>
<p>CRvB 15 mrt 2016 Gezamenlijke huishouding; Verminderde verwijtbaarheid aangenomen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkene staat ingeschreven op adres 1 en ontvangt bijstand naar de norm voor een alleenstaande ouder; - zij heeft verklaard een relatie met R te hebben en veelvuldig op zijn adres (adres 2) te verblijven. R is voor zijn werk vaak langere tijd weg en dan is zij voor het grootste deel van de tijd in de woning van R. De kinderen vertrekken vandaar naar school en komen na schooltijd in de woning van R terug. Zij ontbijt daar altijd, eet daar vaak en doet daar ook de was; - verklaringen van burens onderschrijven verklaring betrokkene; - CRvB sluit niet uit dat betrokkene onder de gegeven omstandigheden niet meteen heeft doorzien dat sprake was van een voor haar meldingsplichtige, en mogelijk ook voor haar profijtelijke, situatie. <p>(CRvB 15 maart 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:905, USZ 2016/128)</p>
<p>CRvB 17 mei 2016 Gezamenlijke huishouding; Verminderde verwijtbaarheid aangenomen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkene ontving al geruime tijd bijstand naar de norm voor een alleenstaande ouder met een toeslag van 20%, ook nadat haar zoon T meerderjarig was geworden en was gaan studeren; - De gemeente heeft niet expliciet aan appellante kenbaar gemaakt dat het tijdelijk staken van de studie en het niet langer ontvangen van studiefinanciering door T aan de gemeente moest worden gemeld; - het niet langer ontvangen van studiefinanciering leidde per saldo tot een verslechtering van het totale gezinsinkomen; - de woonsituatie is vanaf 1 januari 2013 ongewijzigd gebleven ten opzichte van de daaraan voorafgaande periode en dat T als meerderjarige niet in de gezinsbijstand was begrepen. <p>(CRvB 17 mei 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:1844, ABKort 2016/194)</p>

CRvB 6 dec 2016 Alleenstaande oudernorm; Verminderde verwijtbaarheid aangenomen	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkene heeft er geen melding van gemaakt dat X een pleegkind is en dat hij voor haar een pleegzorgvergoeding ontving; - De omstandigheid dat de pleegzorgvergoeding niet tot de middelen behoort en derhalve niet van invloed is op het recht op bijstand, doet hier niet aan af; - Betrokkene heeft bij het GBA gemeld dat hij niet de vader is van X. <p>(CRvB 6 december 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:4685)</p>
Afdeling inkomen	
	Voorbeelden van verminderde verwijtbaarheid (in te vullen op basis van de eigen boetepraktijk)

Stap 5. Wat is de draagkracht en aflossingstermijn?

Bepaal vervolgens nader de hoogte van de boete aan de hand van de draagkracht en daarmee samenhangende aflossingscapaciteit. Vermenigvuldig hiertoe de (fictieve) draagkracht met de aflossingstermijn die past bij de eerder vastgestelde verwijtbaarheid.

Ga voor de fictieve draagkracht uit van:

Betrokkene ontvangt een uitkering	10% van de in dat geval toepasselijke bijstandsnorm
Betrokkene heeft eigen inkomsten en/of vermogen	Het bedrag aan inkomsten en vermogen dat uitkomt boven het bedrag van 90% van de in dat geval toepasselijke uitkering

Hou voor de aflossingstermijn aan:

Mate van verwijtbaarheid	Aflossingstermijn	Aflossingstermijn in geval van recidive
Opzet	24 mnd	36 mnd
Grove schuld	18 mnd	27 mnd
Normale verwijtbaarheid	12 mnd	18 mnd
Verminderde verwijtbaarheid	6 mnd	9 mnd

Het is aan betrokkene om met bewijsstukken zijn draagkracht aan te tonen, bijvoorbeeld in het zienswijzegesprek. Tenzij uit het dossier blijkt dat betrokkene een uitkering ontvangt, dan houdt de boetespecialist daar rekening mee.

De beoordeling van de draagkracht vindt plaats op basis van de situatie op het moment van het opleggen van de boete (ex nunc).

Indien de inkomsten onbekend zijn, kan geen rekening worden gehouden met de draagkracht.

Stap 6. In hoeverre is er sprake van bijzondere omstandigheden en/of dringende redenen?

Ga bij de boeteoplegging (toetsing ex nunc) na of er sprake is van *bijzondere omstandigheden* die de persoon en/of het gezin van betrokkene betreffen om de hoogte van de boete (verder) te matigen (zie art. 5:46 lid 3 Awb). Het is aan betrokkene om aan te tonen dat er sprake is van omstandigheden van persoon of gezin. Tenzij dit duidelijk blijkt uit het dossier, dan houdt de boetespecialist daar al wel rekening mee. In de wet is niet concreet vastgelegd wat bijzondere omstandigheden zijn, maar te denken valt aan de volgende omstandigheden:

- Hoge woonlasten
- Hoge medische kosten
- Een dreigende huisuitzetting
- Een schuldsaneringstraject
- Gevolgen voor (minderjarige) kinderen
- Gevolgen voor (nieuwe) partner

De aard van de beroepsprocedure brengt met zich mee dat de jurisprudentie over het aannemen van bijzondere overeenkomsten beperkt is.

Bijzondere omstandigheden	
Jurisprudentie	Relevante feiten en omstandigheden
CRvB 27 mei 2010 Schuldsaneringstraject en andere omstandigheden; B.o. aangenomen	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkene is een 61-jarige werkloze man met een beperkt arbeidsverleden; - zijn kansen op het verwerven van reguliere arbeid zijn, gelet op het dossier, zeer beperkt; - op hem is de schuldsanerings-regeling voor natuurlijke personen van toepassing verklaard; - hij lost schulden af. (CRvB 27 mei 2010, ECLI:NL:CRVB:2010:BM5914)
CRvB 7 dec 2016 Schuldsaneringstraject, zeer beperkte inkomsten uit werkzaamheden; B.o. aangenomen	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkene ontvangt een WW-uitkering en heeft in die periode bijna een jaar grotendeels onbetaald als vrachtwagenchauffeur gewerkt bij een transportbedrijf; - hij wilde door het verwerven van werkervaring als (internationaal) vrachtwagenchauffeur zijn kansen op het verkrijgen van een betaalde baan als vrachtwagenchauffeur vergroten; - hij heeft verklaard dat hij met zijn gezin al vele jaren in een schuldsaneringssituatie verkeert en hier met het verkrijgen van betaald werk uit hoopt te komen; (CRvB 7 december 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:4667)
Afdeling inkomen	
	Voorbeelden van bijzondere omstandigheden (in te vullen op basis van de eigen boetepraktijk)

Ga bij de boeteoplegging (toetsing ex nunc) na of er sprake is van *dringende redenen* om van het opleggen van een af te zien (zie art. 18a lid 7 Participatiewet). Het is aan betrokkene om aan te tonen dat er sprake is van dringende redenen. Tenzij dit duidelijk blijkt uit het dossier, dan houdt de boetespecialist daar al wel rekening mee.

Dringende redenen zijn slechts gelegen in onaanvaardbare sociale en/of financiële consequenties van een terugvordering voor de betrokkene, zoals een levensbedreigende situatie of een dreiging van ernstig lichamelijk of geestelijk letsel. Het moet dan gaan om incidentele gevallen, waarin iets bijzonders en uitzonderlijks aan de hand is en waarin een individuele afweging van alle relevante omstandigheden plaatsvindt (zie onder meer CRvB 19 april 2016, [ECLI:NL:CRVB:2016:1457](#)).

De aard van de beroepsprocedure brengt met zich mee dat de jurisprudentie over het aannemen van dringende redenen zeer beperkt is. De jurisprudentie biedt wel aanknopingspunten voor het *niet* aannemen van dringende redenen.

Dringende redenen	
Jurisprudentie	Relevante feiten en omstandigheden
CRvB 29 maart 2017 Boete draagt bij aan ernstige psychische klachten: Dringende redenen aangenomen	<ul style="list-style-type: none"> - Uit psychologische rapportages blijkt dat bij betrokkene sprake is van een langdurig patroon van chaotisch functioneren en concentratiestoornissen en dat betrokkene op descriptief niveau lijkt te voldoen aan de criteria voor AD(H)D; - Betrokkene heeft als gevolg hiervan zeer veel moeite met het bijhouden van zijn administratie waardoor hij in financiële problemen komt; - In het verleden hebben financiële problemen in combinatie met een echtscheiding bij betrokkene geleid tot een burn-out; - betrokkene is in oktober 2015 opgenomen in een psychiatrische kliniek vanwege suïcidaliteit en depressieve klachten, hoge schulden en financiële problemen zijn daarvoor 'luxerend' geweest; - CRvB concludeert dat dat het boetebesluit van het Uvw van 11 april 2014 in belangrijke mate heeft bijgedragen aan de ernstige psychische klachten die betrokkene ondervindt. (CRvB 29 maart 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:1377)
CRvB 24 januari 2017 Schulden; <i>Geen</i> dringende redenen aangenomen	<ul style="list-style-type: none"> - Hennepteelt in woning voor een periode van ongeveer drie maanden; - Betrokkene voert aan dat hij schulden heeft en al geruime tijd leeft op een inkomen op bijstandsniveau. (CRvB 24 januari 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:540)
CRvB 29 maart 2017 Onterecht verstrekte uitkering:	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkene heeft over de periode van 4 juni 2013 tot en met 6 oktober 2013 zowel een WW-uitkering als een ZW-uitkering uitbetaald gekregen;

<p>Geen dringende redenen aangenomen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkene voert problemen met de studiefinanciering van zijn dochter, de zorgtoeslag en de heffingskorting voor een alleenstaande ouder aan; - CRvB stelt dat een dringende reden kan alleen zijn gelegen in de gevolgen van de intrekking en terugvordering en niet in de oorzaak daarvan. <p>(CRvB 29 maart 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:1188)</p>
<p>Afdeling inkomen</p>	
	<p>Voorbeelden van ernstige redenen (in te vullen op basis van de eigen boetepraktijk)</p>